

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban étvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Eszközletesség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kényszerű visszahívása
 vagy megőrzése nem vállalja.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

A hajduk indítványa.

A múlt év őszén egy ugynevezett szabadon gondolkodó társaság gyűlést tartott Budapesten, amelynek során az iskolából a papi oktatás kiküszöbölése, a papi javak szekularizációja iránt határozati javaslatot fogadtak el az ott jelenlevő szabadgondolkodók.

Azt hittük, hogy e javaslat megmarad — szabadgondolatnak. De a vigasztalan politikai látóhatár, a pártok szét-húzása, a társadalmi széttagoltság mellett is ugylátszik vannak még honfiak, kik a sivár helyzet láttára sem kedvetlenedve el, nagy bátran még a szabadgondolkodó nemzetközi világpolgárok csapásain is el-el tévelyednek.

Igy Hajdumegye törvényhatósági bizottsága sem törődve a hazával s a hazának száz bajával, a szabadgondolkodók tetszetősebb eszméjének minden áron és módon gyakorlati érvényt is kíván szerezni az egyházi javak szekularizációja révén.

Ami édes hazánk áldott szép ország, bár megvannak a maga különlegességei ép úgy mint Ausztráliának, hol a fa tölire megtartja levelét s a héját hányja el.

Nálunk pedig a logikával vagyunk így.

A papi javak eredete nem mai keletű s legalább is van oly régi mint a magyar királyok által bármely más magánosoknak, főuraknak, középrendűeknek jutott javadalom, amelynek jogszerű adományozását, az adomány jogosultságát, tényleges birtoklását a tatártól, töröktől eltekintve nem vonta kétségbe eddigelősenki.

Történeti, jogi természetüknél fogva érintetlenül maradtak akkor is, midőn az egyház kebeléből a reformáció kivált.

1848-ban pedig, a midőn a papság önmaça minden visszolgáltatás kívánalma nélkül nem egy jövedelmi forrásról lemondott, egyidejűleg a törvényhozás az egyházi szükségleteknek állami segélylyel való fedezéséről intézkedett.

Ezt a célt szolgálja az 1848. évi XX. t.-cikk. Tehát nem hogy elvenne, hanem segíyez, ad.

S a midőn a szellemi műveltség minden ágazata a tanítás, tudomány, irodalom, művészet, a magyar nemzeti élet összes kulturális tényezőinek évszázadokon át majdnem kizárólagos partfogója, művelője, terjesztője a katolikus papság volt: egy magyar vármegyének illeténi eljárása nemcsak tapintatlanság, de sértő is. S ez is mutatja azt, hogy a mi külön

magyar nemzeti életünk ugyszólván ösz-szes nyilvánulataiban már hanyatlak.

Irodalmunk idegen minták utánzata, művészetünk jórészt nemzetközi, a szabadgondolkodás dicsőségét a régi tekintélyek lerombolásán keresi; s látva ezek nyomán bizonyos körben a pornográfia felkarolását, irásban, képben, könyvben, szinpadon való terjesztését; a nemzetköziségnek is hasznot hajtó nick-carterizmus milliányi terjedését: e fejvesztett kulturális állapotok közepette jól eső ránk nézve az a jobb reménnyel biztató eredmény, hogy az egyházi javak birlalói, élvezői ily szomorú viszonyok közt, és e chaoszban is derekasan megállták helyükét.

Mert míg a szabadgondolkodók tiszteletes céhe abban munkál, hogy az egyházpolitikával kapcsolatosan az anyagi vonatkozású kérdések is állandóan napirinden legyenek: a katolikus hivek száma folyton emelkedőben van.

Az 1880-ik évben az anya ország lakosságának 47.3 százaléka volt római katolikus, 1890-ben 47.9 százaléka, 1900-ban 48.7 százalék, amely az 1907-ik évig 49.24 százalékra emelkedett és pedig nemcsak a természetes szaporodás arányában, hanem a sok visszatérés

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Könnyek.

Könnyekről szólva, tulajdonképen el kellene sirnom ezt a kis sikket. Hanem hát az élet ugyis elég siratni való szomorúság, próbál koccunk hát meg egyszer — már csak az ellentét kedvéért is — mosolyogni a könnyek fölött.

Hiszzen a könny és mosoly ugyis atyafiságban vannak és most is, midőn a könnyeket akarnám magyarázni, ott látom olvasóim arcán a mosolyt, mintha ezt akarnák mondani:

— Hogyan, ön akarja nekünk, asszonyoknak, megmagyarázni, mi a könny? Hát nem tudja, hogy mi diplomatikus könnyezők vagyunk? ... Nekünk a világegyetem nagy rektora állította ki a diplomát a könnyezés tudományáról.

Persze, most meg rajtam volna a sor mosolyogni! Hajh, de ki tud mosolyogni, mikor női könnyekről van szó?

Mi férfiak, balga önteltségünkben hat nagyhatalommal álltatjuk magunkat. Mi is szörnyű tévedés! Nincs, csak egy nagyhatalom és ez a női köny!

A történelem Sámsonokat, Góliátokat, Herkuleseket Botondokat, Toldyakat jegyzett föl, milyen pocsek törpeséggé áztathatta ezeket is az asszonyi sirás.

Dinamitot, ruboritot, melinitet, s száz meg százféle robbantó eszközöket talált ki a nyughatatlan emberi elme: mennyire mögötte állnak ezek a pusztító elemek a szeliden patakozó női könnynek! Amikor csak sziklákat robbantának, de az asszonyi könnycsepp még a legkeményebb férfi szívet is meglágyítja.

Sokat elmélkedtem afelett, vajjon micsoda titkos varázserő rejlik abban a pár csepp meleg vízben, melyek a női szemekből, a kellő pillanatban kicsordulnak.

A feleletet egy gyógyszerészről tudtam meg, akinek gyakran voltak a feleségével házi szcénái. A családi zivatarnak hevesebb kitöréseinél azonban az asszony kék nefeletts szeméből megeredt a záporosó, és a férj — be volt hűtve — meg volt hunyázkodva. Az én gyógyszerészem igen restelte a dolgot és egyszer aztán meg is emberelte magát. A legközelebbi családi égináboru alkalmával ugyanis, mikor ama bizonyos eső permetezni kezdett, a férj maró hidegséggel nevetett az asszony szemekéből: »Eh mit asszonyom, hagyjuk ezt a könnyezést«. Analizáltam már az ön könyeit

és nem találtam azokban egyebet, mint két rész sósavat és egy rész klórsavat, a többi csak viz!

Bezzeg nagyobb respektusa volt a női könnyek előtt Shakespeare apónak, aki azt tartotta, hogyha a föld teherbe esnék, a női könnyeiktől, bizonyára krokodilusokat szülne.

Alig tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a nagy britt költő ezeket a sujtó szavakat egy nagyobb szabásu perpatvar után írta.

Mert valljuk meg, sokszor mi is igazságtalanok vagyunk a női könnyek iránt. Hát nem szép-e például az asszonyi könny, mikor teljes amnesztiát ad, és a szívárványhoz hasonlóan elárasztva a szeretet napjától — a házi harc vízőzöne után a békét hirdeti? És van-e valami szebb, szentebb, felségesebb, mint a szerelmes szű szemében a titkos könnyű, melyben egész lelke visszatükröződik, miként a reggeli nap a rózsabimbó harmatában?

Egy szellemes svéd író azt mondja a könnyről, hogy ez a szív nyelve, melynek van gramatikája és etimológiája. Van multja, régmultja, mert vannak könnyek, melyeket a mult és régmult idők emlékei sajtolnak ki szemekből. Van jövője, mert a remény is könnyeket csal ki.

De még abban is hasonlít a könny a nyelv-

1000 „PANAMA“ Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítottatnak.

folytán, s így van ez a 11 százalékra emelkedett görög katolikusoknál is.

Föltesszük azonban a szabadgondolkodók tiszteletes céhérel, hogy ez a mozzanat az ő köreiket nem érinti.

Udvardy József.

A politikai válság.

A válság ügyében csend van, amelyet úgy látszik készülődésre használnak fel. Wekerle egyelőre elhalasztotta bécsi utazását, aminek az oka minden valószínűség szerint abban keresendő, hogy a függetlenségi párt értekezletét is elhalasztották. Ezt pedig arra lehet visszavezetni, hogy a pártiak újabb határozatát készítik elő, amely alkalmasabb alapot nyújtana a kibontakozásra. Erre vall Kossuth lapjának mai cikke, mely érthetően hangsúlyozza, hogy mindenekelőtt a választási reformot kell megcsinálni.

A válságról szóló értesüléseink a következők:

Mindenekelőtt a választói reform.

A függetlenségi párt hivatalos lapja, a *Budapest* — amely egyszersmind Kossuth Ferenc lapja is — ma újból hangsúlyozza, hogy a választói reformot kell mindenekelőtt megcsinálni.

Panaszkodik arról, hogy a válság folyamán mindenről vitakoznak (önálló bankról és egyebekről), csak a választói reformot nem emlegetik.

— Kossuth Ferenc — folytatja azután — elsősorban azért vállalt annak idején miniszterséget, hogy a magyar nemzeti szellem egyszerű diadalán fölépülő magyar parlament számára biztosítsa a választási reform megalkotásának feladatát. Kossuth Ferenc annyira át volt hatva ennek a feladatnak szentségétől, s oly óriási jelentősé-

get tulajdonított e feladat oly időben való teljesítésének, amikor a törvényalkotás eszközei egy nemzeti érzéstől és gondolkozástól áthatott parlament birtokában vannak, hogy mindig sürgette a választási reform megvalósítását. Ha rá hallgattak volna, a reform ma már meg lenne s nem kellene félnünk attól a nagy veszedelemtől, hogy ezt a reformot olyanok alkotják meg, akik nem a magyar állam nemzeti jellegének biztosítására, nem a magyar nemzeti erők érvényesülésére törekednek, hanem épp ellenkezőleg a magyar nemzeti szupremáciát lehetetlenné tenni akarják.

— Kossuth Ferenc attól tart — és bizonyára vannak rá komoly okai, — hogyha ez a parlament meg nem csinálja a választási reformot igazán a nemzettel a nemzet számára: úgy megcsinálják mások, vagy parlamenti uton, vagy másképpen egyenesen a nemzet ellenére.

A cikk azzal végződik, hogy a választói reformot multhatatlanul meg kell alkotni. Hogy az önálló bankkal mi történjék, erre vonatkozólag nem ad utasítást a cikk.

A Lukács kombináció megheiusult.

Lukács László már hetek óta tárgyal 67-es és függetlenségi politikusokkal egy olyan átmeneti minisztérium megalakítása iránt, mely tisztán csak a választói reform megalkotására vállalkoznék. A tárgyalások nagyon nehezen haladtak előre, főképp amiatt, mert Lukács László az általános, egyenlő és titkos választói jog híve lévén; inkább Justhékra és a bankcsoportra akart támaszkodni vállalkozásában. Ezzel elidegenítette magától Kossuthékat és Andrássyékát.

A legbiztosabb forrásból jelenthetjük, hogy a Lukács László féle kombináció a tegnapi napon megheiusult. Lukács László tegnap kijelentette barátai előtt, hogy fáradozásai megtörték egyes emberek makacsságán és hogy a tárgyalásokat nem folytatja tovább. A volt pénzügyminiszter, akivel szemben Justhék meglehetősen nagy bizalommal viseltettek, misszióját befejezettnek tekintti.

Más forrásból jelentik: Lukács László ma

tényleg Budapestre érkezett Tátrafüredről, utazása azonban összefüggésben nincs a kormányválsággal. Lukács már több ízben kijelentette, hogy ő a politikai válság megoldásába nem hajlandó beavatkozni, mert szerinte a válság megoldására egyedül a parlamenti többség illetékes.

Wekerle utazásának elhalasztása.

A lapok Wekerle Sándor lemondott miniszterelnök bécsi utazásának elhalasztását a függetlenségi párt értekezletének elhalasztásával hozzák kapcsolatba. Azt írják, hogy a lemondott miniszterelnök előbb látni akarja a nemzethez intézendő manifesztum szövegét és csak azután állapítja meg utazásának idejét s azt a taktikát, melyet ő követni fog.

A miniszterelnök hír szerint a jövő hétfőn vagy kedden utazik az osztrák fővárosba, utazására vonatkozólag azonban még eddig semmi intézkedés sem történt.

Elposványodás.

A már nyolc hét óta tartó politikai válságban újabb mozzanat nem konstatalható. Úgy látszik megint a válság huzása lett a jelszó, mert Kossuth még ma se készült el javaslatával és a pártértekezlet összehívásáról egyelőre szó sincs. De még a miniszterelnök bécsi utjának ideje sincsen megállapítva. Az elposványosodás a politikában tehát tovább folyik.

Legújabb értesülések.

Az éjjel érkezett telefon tudósítások nagy részben ellentmondó híreket hoznak a válságra vonatkozólag.

A Pester Lloyd esti száma azt a zsenzációs hirt közli, hogy Lukács László mint homo regius volt megbízva a korona részéről, azzal, miszerint készítse elő a válságból a kibontakozást. Lukács László jelenleg Bécsben van s kihallgatáson volt a királynál és eljárásáról je-

hez, mert az asszony mind kettővel jól tud bánni.

A nyelv ellen azonban csak védelmezheti magát a teremtés ura, de már a könny ellen nincs orvosság.

A könny a nyelvnek magasabb fokú kéreése. Ami a nyelvnek gyakran a legnagyobb erőfeszítés mellett sem sikerül, azt a könny könnyen elérheti. A könny ultima ratió. Ha a nyelv az elokvencia minden tudományával nem képes egy báli tolettet, egy szép csipke, drága ékszer megszerzésére elegendően hatni: akkor a könny lép föl, mint nagyhatalmasság és a kedves férj — a költségek viselésében elmarasztaltatik.

Mert hiába, azt tartja a példaszó: Ha az asszonyok sirnak, meg is nyírnak!

Egyébiránt a példabeszéd is nagyon mostohán bánik el a női könnyekkel. Azt mondja többek között: »Asszonyoknak könnye — gonoszságának fűszere.« »Sirás — asszonyi fogás.«

Sőt Balzac szerint már csak azért is óvakodnunk kell a nőknek ellentmondani, mert különben könnyekre fakadnak, már pedig ha egyszer az asszony könnyeinek vizmüve megindul még egy Herkulest is bele fojtana.

De csak most kapom rajta magamat, hogy csakis a női könnyekről szólnak, pedig a könnyek ugyancsak nagy szerepet játszanak mindnyájunk életében.

Amily sok félek az emberek érzései, ép oly sok féle a könny forrása is. Könnyen vagy nehezen, sokat vagy keveset sirni — individuális dolog. Vannak emberek, akik a legcsekélyebb dolog felett megindulnak és alig fogta el a szívüket a garázda fájdalom, kicsordal szemekből a könny. Igen szellemesen jegyzik meg ezekről az írók, alig hogy megfogamzott keblükben az érzelem, máris bírja a könny keresztvizét.

De soknál a fájdalomnak mélyen kell a szívbe behatni, mielőtt szemekből csak egy könny is gördülne. És ezek szenvednek legtöbbit.

E látum persze legkevésbé esik meg az asszonyokon. Az asszony minden érzelmé nyilvánításánál a meleg vízhez folyamodik. És az a baj, hogy nem tekintti gyógyszernek, melyet csöppenként kell használni, hanem mindjárt az özöavizzel áll elő.

De hát nem is csoda. Az asszonyok a felhőkben szeretnek lebegni. A felhőkből eső támad. Szerencsére az özönvíz hamar eltaka-

rodik és megjelenik a béke olajága. Szóval az asszonyok a legügyesebb tüzoltók, mert legtalálékonyabbak a víz felfedezésében.

Nálunk a sirás nem fájdalom, de néha élvezet.

Egy fiatal férj könnyezve találja otthon kis feleségét. Persze, elrémül.

— Mi lett, édesem?

Két kövér könnycsepp a felelet.

— Ki bántott galambom?

Ujabb árva A férfi kétségbe van esve, öngyilkosságra gondol.

— Hát szólj, lelkem, mit akarsz?

A nő ránéz, mosolyog, és így szól:

— Csak sirni akarok!

Sajátságos, hogy mindnyájan sirva lépünk a világba és könnyek között válunk meg az élettől.

Egy keleti példaszó arra tanít, hogy mikor világra jövünk, mi sirunk és környezetünk nevet, iparkodjunk tehát úgy élni, hogy mikor a halál révében akarunk kikötni, mi nevéssünk és környezetünk sirjon.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulózis, Influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenki „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárúban. — Ára Övegenként 4.— korona.

lentést tett a Felségnek. Lukács megbízása nem az volt, hogy kabinetet alakítson, hanem csak az, hogy a lebonyolítás körül járjon el. Lukács László fel is kereste Kossuthot s azon ajánlatot tette, hogy alakítson függetlenségi minisztériumot (?), amelyben azonban a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és belügyminiszter pártonkívüli, semleges politikus legyen. — Az új kormány teendője, hogy a választói jogról szóló törvényt megcsinálja. A függő kérdések fölött pedig az új képviselőház döntsön.

Kossuth Ferenc közölte ezen tervet a függetlenségi párt vezérfőnökével, azonban ezek határozottan elutasították.

Lukács László még Bécsben van s mihelyt hazaérkezik, folytatja a kibontakozás előkészítésére a tárgyalásokat.

A függetlenségi párt vezetői nyugalommal várják a fejleményeket. Kizártnak tartják, hogy szabadelvű pártiakból alakítsák meg a kabinetet.

Tanulságos az a bécsi híresztelés, hogy Wekerlének és gróf Andrásynak a kibontakozásra vonatkozó kombinációi végleg elejtettnek tekinthetők.

Kossuth Ferenc lakásán tegnap Wekerle és Sztéryni hosszasan értekeztek; valószínűleg a kibontakozás módjait felelt tárgyalta.

A Pol. Értesítő szerint Wekerle kijelentette, hogy csak a jövő héten kedden utazik Bécsbe.

Biharvármegye közgyűlése.

— Tisza István gróf a megyegyűlésen. —

Tegnap, szerdán délelőtt kezdte meg Biharvármegye nyári közgyűlését, minden érdeklődés nélkül. A megyei tisztviselőknél kívül alig 20—25 megyei bizottsági tag jelent meg.

A képviselők közül csupán *Nadányi Károly* és *Farkasházy Zsigmond* voltak jelen.

A szokásos jelentéseket terjesztették elő, minden érdeklődés nélkül s a jelenvolt bizottsági tagok leginkább egymás között halkan társalogtak, — mikor megjelent gróf *Tisza István*.

Az érdeklődés mindjárt felé fordult. Jobbról-balról üdvözölték, amint *Baranyi Andor* tb. főjegyző háta mögött elfoglalta megszokott helyét.

— No mégis csak lesz valami. Tisza bejött — szólott a szomszédjához az egyik bizottsági tag.

— Bizonyosan van mondanivalója — véli a másik.

De bizony semmi érdekes nem történt. *Tisza István* csak egyszer szólott néhány szót a szabolcsmegyei gazd. egyesület átiratánál, a telepítés és parcellázás tárgyában.

Az ügyeket gyorsan pergették le egymásután az aljegyzők.

A kitűzött ügyek egy része mára maradt. De ezek már mind csekély jelentőségű községi ügyek.

A tegnapi közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán elnökölt.

A közgyűlés megnyitása után az alispán időszi jelentését terjesztették elő.

Az utóbbi három hónapról szóló jelentés szerint ez idő alatt a vármegyében a közegészségügyi kedvezőtlenebb volt, mint az előző évnegyedben. A hivatalos orvosok 17670 beteget gyógykezelték, 389-el többet, mint a múlt év hasonló időszakában. Uralkodó kór a hevenyfertőző betegségek voltak. Difteritiszben 14, kanyaróban 12, vörhenyben 86, hasi hagymában 4 egyén halt el. Járvány 18 esetben lépett fel.

Az adózás elég kedvező volt, amennyiben 5414 koronával több folyt be a 3 hónap alatt. Befolyt pedig 557.208 korona.

A terméskilátás a megyében kedvezőtlen; a téli nagy hideg, a tavaszi szárazság, késői fagyok, majd a nagy viharok nemcsak az őszi, de a tavaszi vetésekre is károsak voltak, s a szőlő és gyümölcsben is kárt tettek; az utóbbi eszések folytán a tengéri és répatermés sokat javult.

Külföldi utlevelet kevesebbet adtak ki, mint az elmúlt év megfelelő időszakában.

Részvétellel emlékezik meg az alispán jelentésében *Sal Ferencz* ny. polgármester, egykor volt megyei aljegyző és tiszti ügyész, továbbá *Juricskay Ákos* nyug. szolgabíró, tb. főszolgabíró elhunytáról.

Az alispán jelentését tudomásul vették.

Megsemmisített megyebizottsági tag választások.

Az igazoló választmány bejelentette, hogy a nagybárdói választókerületben *Munteán Sándor* és *Popa Tivadar*; — a fugyivásárhelyi kerületben *ifj. Miskolczy Imre* és a micskei kerületben *dr. Márkus László* megyebizottsági tagokká választását megsemmisítette.

Az előadó javaslatára mindhárom kerületben az új választást július hó 7-ére tűzték ki s választási elnökül a nagybárdói kerületbe *Száhländer Károlyt*, a fugyivásárhelyibe *Olasz Elemért* és a micskeibe *Balázsházy Ivánt* küldték ki a választás vezetésére.

A számonkérőszék jelentését, valamint a különböző alapok állásáról szóló jelentéseket tudomásul vették.

A miniszteri leiratok között érdekesebb az *Ottomány* községre vonatkozó. A község képviselőtestülete, dacára a vármegye többszöri felhívásának, sem akarja felépíteni a község-házat. A megyegyűlés a képviselőtestület feloszlását mondta ki. A belügyminiszter a megyegyűlés határozatát feloldotta.

Dr. Ertsey Péter szólalt fel. Szerinte a miniszter nem ismeri az iratokból az ügyet. Kérjék fel a főispánt, hogy világosítsa fel a minisztert, miszerint hagyja jóvá a vármegye határozatát.

Dr. Fássy Lajos azt véli, hogy a község képviselőtestülete mégis meggondolja magát és végrehajtja a vármegye határozatát. Ha ezt nem tenné, akkor, midőn újból a miniszter elé kerül a dolog, kérjék ki a főispán közbenjárását.

A közgyűlés ilyen értelemben határozott. A belügyminiszter leirata folytán a jegyzői nyugdíjszabályrendelet átdolgozására egy bizottságot küldtek ki.

Pekánovits Imre indítványára utasítják a kiküldött bizottságot, hogy ne csak a miniszter által kívánt módosítások szerint, hanem más szükséges változtatások figyelembe vételével dolgozza át a jegyzői nyugdíjszabályrendeletet.

A nagyváradi honvéd hadapród iskolánál megüresedett egy megyei alapítványi helyre a két pályázó közül első sorban öv. *Matolcsy Imréné* fiát, második sorban *Balogh Gyulát* ajánlja a vármegye törvényhatósága.

A vármegye és a miniszter.

A közgyűlés legérdekesebb tárgya volt a belügyminiszternek már ismertetett leirata, mely szerint a megye háztartási alapjának 1909. évi költségvetését, a közigazg. bíróság ugyanezen alap 1908. évi költségvetésére vonatkozólag hozott határozatához képest redukálta s a 6 és fél %-ban megszavazott pótdadót 5 %-ra redukálta. Ehhez képest több ideiglenesen rendszeresített árvászeki ünlöki, szolgabírói stb. állást törölt a miniszter.

Az előadó javasolta, hogy a miniszteri leirat tudomásul vétele mellett utasítsák az alispánt, miszerint a közszükségleti költségvetés új összeállítására iránt intézkedjék s azt rendkívüli közgyűlés elé terjessze.

Farkasházy Zsigmond indokoltan tartja az előadó javaslatát, de a válsággal, amelybe a vármegye e kérdésben jutott, foglalkozni kell. Mi okozta a válságot, azzal nem foglalkozik; tényekkel állunk szemben, s nem lenne helyes, hogy a miniszter leiratában gyűlölködést, vagy politikát keressünk. Az nem is tehető fel, hogy ilyen indokokból a miniszter egy nagy vármegyét olyan helyzetbe hozna, hogy pénzügyét rendezni nem tudja. Módot kell keresni a kibontakozásra. Minden bizottsági tagnak kötelessége összetogni, hogy a súlyos helyzetet szánaljuk. Ő foglalkozott bővebben a vármegye pénzügyével s szerinte ez a kérdés két alapra vezethető. Első a multa vonatkozó jelenség. Az 1908. évre 6 és fél %-kal lett a közszükségleti pótdadó kivétel és beszédve. A közigazgatási bíróság 5 %-ot engedélyezett, tehát a már befizetett pótdadóból 1 és fél %, az adózók javára lesz írva. Így a múlt évről 48000 korona a hiány s még ez évben ismét 48000 korona lesz a kevesebb bevétel. Ha csak az idén hiányoznék a 48000 korona, ezen talán még lehetne segíteni a szükségletek redukálásával, de a tavalyi 48000 korona hiány pótlása lehetetlen. Ez évben tehát már 11% a hiány. Normális uton ezt nem lehet elosztani. Hogy lehet tehát segíteni. Egy precedens volna, amelyet már a belügyminiszter alkalmazott, hogy a tavalyi kivételhez és behajtáshoz utólag hozzájárulna a miniszter, de a közig. bíróság döntése után ez már lehetetlen. Hallott függő kölcsön felvételéről, de ez sem alkalmas a vármegye méltóságához s krónikus baj származnék belőle. A kölcsönt vissza kellene fizetni s az amortizáció minden évben 10—12 ezer koronával terhelné meg a budgetet és tarthatatlan helyzetet teremtené. A végletekig vitt redukció a kiadásoknál sem segítene, mert jogos igényeket sértene s a közérdek rovására menne. Azonban vannak utak, amelyek segíteni lehetne a súlyos helyzetet, de ezt nem tudjuk most megválasztani. Ugyanazért ajánl módot, amely a vármegye ügyeinek vezetője válláról levinné a felelősséget. Indítványozza, hogy:

tekintettel a súlyos helyzetre, egy külön ad hoc bizottságot küldjenek ki, amely foglalkozék a nehéz helyzettel s jelentést és javaslatot terjesszen az állandó választmány útján a közgyűléshez.

Beszédét azzal fejezte be, hogy minden bizottsági tagnak kötelessége a helyzet szánalásában közreműködni.

Az indítványt vita nélkül elfogadták, a bizottságot az alispán elnöklete alatt *Fetser Antal*, *Száhländer Károly*, *Papp János*, *Keszthelyi Zoltán*, *Korbély József*, *dr. Wallner Ödön*, *dr. Ertsey Péter*, *Werner Kálmán*, *Tatár Zoltán*, *Farkasházy Zsigmond* és *Baranyi András* előadó tagokból alakították meg.

Napirendre térés.

Szabolcsmegeye és Arad város átiratára az önálló bank tárgyában, napirendre térést java-

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad Rákóczi-ut. Telefon 130.

solt az I. szakosztály, mivel ma már e tárgyban nyilatkozott Biharmegye.

Nadányi Károly pár szóval kijelentette, hogy a 48-as párt nevében egy évvel ezelőtt az önálló bank tárgyában beterjesztett indítványban foglalt álláspontot is fenntartja, de ezuttal indítványt nem tesz.

Az átiratok felett napirendre tértek.

Tisza felszólal.

A szabolcsmegyei gazdasági egyesület megküldötte a telepítésről és parcellázásról szóló törvénytervezet egyes részeinek módosítása tárgyában intézett felterjesztését.

Gróf Tisza István az egész átirat felolvasását kérte s azt figyelemmel hallgatta végig. Majd hozzászólt a kérdéshez s indítványozza, hogy az átirat felett térjenek napirendre. A felterjesztés ugyanis csupa zagyvalék s merő fonák dolgot tartalmaz. Biharmegye úgy sem szokott minden dologban felírni. A felíratot jobban meg kellene rostálni. Pl. a parcellázás iparengedélyhez kötése komikus és nem javítaná a helyzetet. Ilyen eszmék mellett nem szeretné a vármegyét angagszírozni. Térjenek napirendre.

Tisza javaslatát fogadták el.

Az aradi vértanuk vesztőhelyének megváltására 500 koronát, Madách Imre síremlékére 100 koronát szavaztak meg s ez utóbbira gyűjtést rendeltek el.

Még egy sereg apróbb ügyet intéztek el. A közgyűlést ma fejezik be.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtatunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján.

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Biharmegye és Nagyvárad s a váradi egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelnünk sem lehet; hogy milyen erősek vagyunk, annak a sajtónak a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítéséért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az újság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfizetési díjakat pontosan beküldik, újévkor díj-talanul megkapják a

Tiszántúl naptárát.

Uj előfizetőink is, a kik július 1-től elő-

fizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a díszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az újság homlokán olvashatók.

* **Az aszfalt társaság követelése.** A magyar aszfalt r. t. a múlt évben Nagyváradon teljesített aszfaltozási munkálatokért 540,000 koronát felvett a városi pénztárból s még 41000 korona követelése van a városon. Említettük, hogy ezen összeg kifizetését sürgeti az aszfaltgyár s egyben kijelenti, hogy március 27-től kezdve késedelmi kamatot követel a városon. Már akkor rámutattunk, hogy ez a követelés jogtalan. A városi tanács tegnap foglalkozott a társaság beadványával s kimondotta, hogy kamatra nem lehet igénye, mert a végleszámlást nem úgy nyújtotta be, amint a szerződés előírja. Felhívják az igazgatóságot, hogy a szerződésnek megfelelő végleszámlást nyújtson be s ha ennek alapján a felülvizsgálatot megtartották, a követelést kifizeti a város. Azt a felülvizsgálatot pedig jó lett volna a hóolvadáskor megtartani, akkor meglátták volna a szakértők, hogy bugygyan ki a víz az aszfalt likacsain. Nagyvárad nagyon meg van áldva az aszfalttal és a szakértőkkel.

* **A csatornázási szabályrendelet életbeléptetése.** Éveken át tartó hosszú várakozás után jóváhagyta a miniszter a csatornázásról szóló szabályrendeletet, amelynek alapján Nagyvárad városa jogosult visszamenőleg is behajtani a csatornázási járulékokat. A szabályrendelet most, június hó közepén lét életbe. A tanács intézkedett a szabályrendelet sokszorosításáról s most már előírják a járulékokat azoknak a háztulajdonosoknak a terhére, ahol a csatorna már elkészült.

* **Közegészségi ülés.** Nagyvárad város közegészségi bizottsága június hó 18-án, pénteken délután fél 5 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalomból a tisztui orvosi állások szaporításának kérdését és a piaci köztisztaság ügyét tárgyalják.

* **Az építőiparosok gyűlése.** A nagyváradai építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága és a szövetséghez tartozó asztalosmesterek ma, csütörtök este 7 órakor a szövetség hivatalos helyiségében gyűlést tartanak, melynek tárgya az asztalos-segédekkel kötött egyezmény lesz. Éppen e fontos tárgyra tekintettel kérem ezúton a nevezett szövetségi tagokat, hogy a gyűlésen teljes számban és pontosan megjelenni sziveskedjenek. Szatirill Ferenc, elnök.

* **104.000 korona a háziszemét kihordásáért.** Egy vállalkozó ajánlatot tett Nagyvárad városának, hogy ha 10 évre koncessziót nyer, hajlandó a háziszemét fuvarozását elvállalni. A város biztosítaná, hogy közigazgatási úton is behajtható következő összegeket kapná a háziszemét kifuvarozásáért: minden 200 koronáig terjedő házbéres lakás után évi 6 kor., 200—500 koronás lakás után 12 k., 500—1000 kor. lakás után 18 kor., 1000 koronán felüli lakás után évi 24 koronát. Lukács Ödön tanácsnok összeállította E szerint 1—200 kor.

lakás 6815, 200—500 koronás lakás 2145, 500—1000 kor. lakás 1104, 1000 koronán felüli lakás 740, tehát összesen 10804 lakás van Nagyváradon; a 200 koronáig terjedő lakások után 6 koronájával 40890 koronát, a 200—500 koronás lakás után 12 koronával 25740 koronát, az 500—1000 koronás lakás után 18 koronával 19872 koronát és az 1000 koronán felüli lakás után 24 koronájával 17760 koronát kellene fizetni szemét kihordás címen, vagyis összesen évenként 104262 koronát kellene a háztulajdonosoknak fizetni. És ezen összegből 66,630 koronát a kisebb, 500 koronán aluli lakások után fizetnének. Ez a megoldás nagyon drága lenne s újabb elviselhetetlen terhet rakna a lakosságra.

* **Vitás igazgatói díj.** Bodnár János volt közs. iskolai csoport igazgató a külvárosi iskolánál volt beosztva s az állami iskolák felállítására folytán a közs. iskola megszűnt s Bodnár János megszűnt igazgató lenni, hanem a községi iskolánál a slójd tanításával lett megbízva. Az igazgatói állással járó 200 korona díjazást beszüntette a város s ezt a törvényhatóság is jóváhagyta. Bodnár János a közgyűlés határozata ellen panasz beadvánnyal élt a közigazgatási bírósághoz, amelyet a tanács felterjeszt elbírálás végett. Bodnár az utasításból indul ki, hogy a már kinevezett igazgatók ha rendes tanítókul alkalmaztatnak is, az igazgatói címet és díjat megkapják továbbra is. Balogh Károly a réti iskola csoport igazgatója, a ma neked, holnap nekem elvéből kiindulva, szintén panasz kérvényt adott be a közgyűlés határozata ellen a közigazg. bírósághoz, hogy a kérdésben elvi döntést provokáljon. A városi tanács azonban a közig. bíróság hatásköréből szóló törvény 8 §-a alapján, mint nem közvetlenül érdekelt fél panasz kérvényét visszautasította. Ez azonban a dolgon mit sem változtat, mert a Bodnár János panaszja úgy is meghozza a kívánt döntést, amelybe mindkét félnek meg kell nyugodni.

* **Kitüntetés.** Király Ő Felsége Kronberg Józsefet, a budapesti országos hírv. Oberbauer egyházi és templomi felszerelések gyára cégtulajdonosát a Ferencz József-rend lovag keresztyével tüntette ki.

* **M. Bartholomea temetése.** Megható mély részvét mellett helyezték örök nyugalomra a kórház Szent Ferencz-rendi nővérek főnöknőjének b. e. Mária Bartholomea szül. Hillmayer Kreszcenzia nővér hült tetemét. Az átdott lelkű nő temetésén nagy számú résztvevő közönség volt jelen, köztük Fetser Antal felsz. püspök, Grócz Béla, dr. Karácsonyi János, Bundala Mihály, Gábrily Lajos kanonok, az irgalmas nővérek, a kórház orvosi kara és tisztikara stb. A gyászszertartást az olasz plébánia templomban a requiem *Széchenyi* Jenő apátkanonok végezte segédlettel. A temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Sikeress szigorlat.** Mendelényi Béla rendőrségi fogalmazó, a városi tisztikar kiválóan képzett, ambiciózus fiatal tagja tegnapette le Kolozsvárt kiváló sikerrel az első jogtudományi szigorlatot.

*Figyelmes,
finom női
kiszolgálás*

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tiszán kezelt borok. — Csaladok részére külön lugasok.

*Minden este
cigány
zene.*

Kitűnő tekepálya.

* **Rendes jogtanári kinevezés.** A válás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Sigmond Andor* egyetemi magántanárt, aki a nagyváradi kir. kath. jogakadémiának eddig is rendkívüli tanára volt, ugyanezen akadémiához rendes tanárrá nevezte ki.

* **Az osztályorszájáték huzása.** Az osztályorszájáték tegnapi huzásán a következő nagyobb nyermények lettek kihuzva:

25.000 koronát nyert: 5438
10.000 koronát nyert: 95763
3000 koroát nyertek: 63879 67741.
2000 koronát nyert: 68374.
1000 koronát nyertek: 47163 47287 70651.
500 koronát nyertek: 3568 3594 4456
21994 31319 38589 38738 40512 44945 60476.
300 koronát nyertek: 3225 3898 4891
5054 9015 14168 14542 17448 17875 19553
20311 22010*20242 23083 24427 29704 30010
35485 35765 39294 39430 39851 41406 45161
54459 57172 57245 61988 62795 68345 71699
74399 74826 77774 78137 78669 78954 82428
84565 85382 85950 97701 100680 102459
103324 107351 108781 109658.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Áchim nem szökött meg.** Áchim L. András a következő táviratot küldte a fővárosi lapoknak Herkulesfürdőből: »A fővárosi lapok tegnap azt írták, hogy én a fogházbüntetés elől menekülve, eltűntem Csabáról. Ez valótlan. Itt időzöm Herkulesfürdőn a családommal. Mi szociálisták nem félünk a börtöntől. Áchim L. András, a magyar parasztpárt elnöke.« Ugy látszik, a »szociálista« Áchim épp most gyűjt erőt Herkulesfürdőn, hogy a börtönt elviselhesse.

* **A vidéki hírlapírók közgyűlése.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége június 28-án tartja rendes évi közgyűlését a Badacsony-hegy tetején, a szabadban. A közgyűlést a vidéki újságírók egyesülete három napos balatoni kirándulással kötötte össze s fölkeresik Siófokot, Balatonfüredet, Keszthelyt és Badacsonyt. A vidéki hírlapírók fogadását és a három napos balatoni utat Óváry Ferenc orsz. képviselő, a Balatoni Szövetség elnöke és Révész Sándor győri szerkesztő készítik elő. A közgyűlésen, melyre eddig 250-en jelentkeztek, Szávay Gyula elnököl. A vidéki újságírók a közgyűlés napján Keszthelyen jótékony közművelődési célra matiné rendeznek.

* **A nagyváradi turista egylet kirándulása.** A Nagyváradon csak nem rég multban megalakult turista egylet megkezdte működését s kirándulást rendez a Jád völgyében. *Bámoczy Kálmán* főispáni titkár és *Feliek Géza* városi főszámvevő rendezik a kirándulást a Révi barlanghoz s onnan a Jád völgyébe. Eddig a szakosztály tagjai közül sokan jelezték részvételüket. Ezenkívül a rendezőség informálva van, hogy a közönség is nagyszámúban vesz részt a kiránduláson. Kár, hogy a kirándulásra Szent László napját tüzték ki, ez a körülmény sokat vissza fog tartani. Talán még lehetne változtatni a dologon. Indulás a nagyváradi állomásról a hajnali vonaton Révre. Ott megtekinti a társaság a révi barlangot s a mesés vidéket. Onnan át megy a társaság Remeckre, hol ebéd várja őket. Este hazatér Nagyváradra vonaton. Ugy az étkezésről, mint a kocsikról a társaság szakosztály vezetői gondoskodnak. Az utazás költsége fejénként 5 korona, beleértve ebbe egy a kocsikat, mint az élelmezést is.

* **Esküdtbírói tagok összeírása.** Az esküdtbíróóságokról szóló 1897. évi XXXIII. t.-c. végrehajtása tárgyában kibocsátott 3300/1898. számú bel- és igazságügyi miniszteri rendelet

4-ik §-e értelmében ezennel közhírré teszem, hogy mindazok, akik az alábbiak szerint esküdtképesseggel bírnak folyó évi június hó 18-ától 20-ig a városi tanácsstermben az 1910. évre érvényes alapjajstromba leendő felvétel végett személyesen, vagy meghatalmazottjaik által jelentkezhetnek. Az 1897. évi XXXIII. t.-c. 4. §-a értelmében esküdtképesseggel bír a város területén lakó minden férfi, aki magyar honos, a folyó esztendőben legalább a 26-ik életévét betölti, a magyar nyelvet érti, azon irni és olvasni tud és évenként legalább 20 korona egyenes állami adót fizet; amennyiben pedig ideiglenes adómentességet élvez, husz kosona egyen-s állami adónak megfelelő értékkel bír; vagy az adózásra való tekintet nélkül, köztisztviselő, lelkész a magyar tudományos akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd, mérnök, építész, hajóskapitány, gazdasz, gyógyszerész, vegyész, erdész, bányász, tanító, sebész, állatorvos, továbbá az, aki a felsőbb művészeti, vagy más felsőbb szakiskolát végzett, végül aki a középiskolai záróvizsgálatot letette. Nagyvárad, 1909. június hó 15. *Rimlér Károly* polgármester, mint az összeíró bizottság elnöke.

* **Veszedelemes ugrás a villamosról.**

Csaknem végzetes szerencsétlenség érte tegnap *Ecsedi Antal* mezőtelegi kötélerőt. *Ecsedi Nagyváradon* volt a tegnapi napon s az esti vonattal akart hazautazni. Villamoson ment ki a pályaudvarra s mikor a villamoskocsi már az állomás előtti térre ért, hogy hamarabb elérje a pályaházat leugrott a mozgásban levő kocsi-ról s oly szerencsétlenül, hogy nekiesett a pálya mellett álló vasoszlopnak s fején és hátán jelentékenyen megsérült. A mentők a kórházba vitték, hol bekötötték sebeit. Pár órai pihenés után azonban már elhagyhatta a kórházat.

* **Kalandozó fiú.** *Sipos Jánosné* vasuti hordár felesége bejelentette a rendőrségen, hogy *János* nevű 14 éves fiuk — ki egyik helybeli szobafestő és mázoló volt tanonc — valószínűleg azért, mert félt, hogy szülei vissza viszik gazdjához, kiől már több ízben megszökött, folyó hó 13-án délután hazulról eltávozott. Szülei tegnap reggel Debreczenből levelet kaptak fiuktól, ki azt írja, hogy öt többé Nagyváradon nem látják, mert Fiuméba megy meghalni. Mitán az eltűnt gyermek itteni kartársai előtt is többször említette, hogy Fiumén át Amerikába szökök majd, a megremült szülők a rendőrséghez fordultak. A rendőrség Debreczenbe és Fiuméba táviratozott, a szökevény fia elfogatása céljából. A fiún sötét-szürke új vászonruha, drappszinű puha posztókalap és szürke vászoncipő volt. Nyakán bal oldalt sebhely van.

* **Találtak** a rendőrségi épületben egy pénz tárcát némi pénz tartalommal. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrfőkapitánynál.

* **A Püspökfürdőben az uszoda megnyitott** s egész nap a közönség rendelkezésére áll. A többi gyógyfürdők szintén átadottak a közönség használatára. Állandó kiváló fürdőzene

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 óráig zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgatófénykép előadás van minden este, belépődíj nélkül. mai műsor a következő: Egy halász legény bosszúja (dráma.) Fejedelmi temetés (term.). Don Rodrigó szerelme (dráma). Alkalmatlan vendégek (komikus). Gördülő cipők (komikus). Rongyszedők jourja (komikus) Xantippe (komikus).

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradi közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlí az ismert »Kargér« féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Uj a bérlő is és ezúttal szakember *Lobermayer Ferenc* áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tővében, hol

a legforróbb nyárban is hűs a levegő annak felesleges dicsérni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasza városzerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyit titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Cziller Imre* nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

x **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: *Szerdahelyi Sándor*. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. *Bér, Honti, Pogány, Sarkadi* stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a *Benkő* antiquariumban.

x **Tündérvilág Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérvilág lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kerijét, — a melyet a »Világközepéhez« címez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes tedett helyiség.

x **Nemzeti-kert.** *Kecskeméthy István* kert utcai »Nemzeti-szálloda« kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgatófénykép előadás tartatik. A mai műsor a következő: A marokói szerelme. A tanuló csínyei. Az ember hét élettoka. A zenész álma. Utazás a csillagokhoz. A cselédék gyöngye. Szemtelen bolha. A tyúk aranytojásai.

IRODALOM.

☒ **A Népművelési közlöny** legújabb (19) száma érdekes, változatos tartalommal jelent meg. Szakszerű cikkek, krónika, a tanügyi férfiakat érdeklő hírek, és egyesületi közlemények váltakozva teszik érdekessé az ügyesen összeállított lapot, melyet *Bodnár János* igazgató tanító szerkeszt.

TANÜGY.

△ **Tanoncmunka kiállítás.** A tanoncmunka kiállítás t. hó 17—20-án fog megtartani a reáliskola tornacsarnokában, olyformán, hogy 17-én, csütörtökön és 18-án, pénteken a tárgyak beszédetnek, 19-én a kiállítás rendeztetik és 20-án, vasárnap reggel 8 órakor a bíráló fog megejteni. Vasárnap délután 4 órakor pedig a jutalmakat osztja ki *Lukács Ödön* ur, a kiállítás elnöke. Felhívtnak a kiállítani akaró tanoncok, hogy tárgyaikat csütörtökön és pénteken okvetlenül hozzák, mert a később hozott tárgyak nem fogadtatnak el. Egyben felkéretnek a bíráló bizottság tagjai, hogy vasárnap reggel 8 órakor a bíráló fog megejtenie céljából a torna-csarnokban megjelenni sziveskedjenek. A kiállítás rendezősége.

SPORT.

☉ **Lóverseny és ügétőverseny Nagyváradon.** A nagyváradi verseny-egylet igazgatósága e hó 16-án délelőtt 11 órakor gróf *Tisza István* elnöklete alatt ülést tartott. Az igazgatóság a nagyváradi versenyeket szeptember 18 és 19-ikére tűzte ki. Megállapítá egyidejűleg a verseny tervezetét, mely a mult évihez képest csak abban különbözik, hogy egy új verseny számot is kiirt; egy akadály

versenyt állított be a tervezetbe, melynek díjára 650 korona pénzdíjon kívül tiszteletdíjakat tűzött ki, mely tisztelet díjak gyűjtésére Biharvármegye és Nagyvárad város urnóíhez fordul. A folyó évi versenyek összes díjai 17850 korona és 4 tiszteletdíjból fognak állani.

TÁVIRATOK.

Aradi küldöttség Kossuthnál.

Budapest, június 16. Aradról küldöttség tisztelettel ma Kossuth Ferenc miniszternél, mint a függetlenségi párt fejénél. Kossuth a fogadtatás alkalmával politikai nyilatkozatot is tett. Kijelentette, hogy meggyőződése, miként a függetlenségi párt oly programot követhet, amely meg is valósítható, mert ellenkező esetben állandó összeütközésbe jut a parlament a koronával. De a nemzet is csak azt követheti, ha jogai figyelembe vételére okosan és erősen küzd. A küldöttség megéljenezte Kossuthot.

Ricinus helyett carbol.

Nyiregyháza, június 16. A már említett lövőpetri mérgezés ügyében ma letartóztatták az elhunyt fiatal nő férjét Róth Albertet és két cselédjét. A férj nem akar semmit tudni a mérgezésről, a két cseléd azonban érezte a ricinus helyett beadott carbol átható szagát s hallották, mikor az asszony azt mondta, hogy ez nem ricinus, hanem mérgező, de a férje csak unszolta, hogy vegye be, mert az jól tesz. A vizsgálatot folytatják.

Változás a diplomáciában.

Berlin, június 16. A Voss. Ztg. jelenti Londonból, hogy Mansdorf gróf ottani osztrák-magyar nagykövet legközelebb felmentését fogja kérni, utódává Pallavicini örgrófot, a monarchia jelenlegi konstantinápolyi nagykövetét fogják kinevezni.

Igazságszolgáltatás.

§ Pénzhamisítók. A már tegnapelőtt megkezdett tárgyalás, melyen pénzhamisítók ültek a vádlottak padján, tegnap véget ért. Korn Lajos elnök a perbeszéd után a törvényszék következő ítéletét hirdette ki: Bűnösnek találta a kir. törvényszék Tóth Lajost s elítélte 2 évi fogházra, nejét 3 évi fogházra. Török Lajost 6 óra, nejét 2 évi fogházra. Mucsi Sándort 6 óra, nejét 2 óra. Nyíri Sándort bizonyítékok hiányában felmentették a vád alól.

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági egylet gyűlése.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya tegnap délután 3 órakor Markovics Antal elnöklete alatt gyűlést tartott. Folytatólag az egylet ugyancsak Markovics Antal elnöklete alatt közgyűlést is tartott, melyeken jelen voltak gróf Tisza István díszelnök, Telegdy József egyleti alelnök, Bartolomeides János, Des Echerolles Kruspér Gyilbert, Jancsó

Lajos, dr. Karácsonyi János, Markovics Károly, Molnár Imre, Papp Elemér, Pekanovics Imre Sággy Sándor, Zathureczky István, Weingärtner Andor titkár.

A választmányi gyűlés az egylet belügyével foglalkozott, melynek végeztével elhatározta, a választmány, a tél folyamán mozgalmat fog indítani a vármegye egyes községeiben állatbiztosító szövetkezet szervezésére. A folyó hó 20-án az egylet által Szalárdon tartandó állatkiállítás lebonyolítása iránt az intézkedéseket megtette, a kiállítás vezetésére az elnökség képviseletében Des Echerolles Kruspér Sándor egyleti alelnököt kérte fel.

A választmány elhatározta még, hogy a Nagyváradon alakulandó tejértékesítő részvénytársaságot támogatni fogja.

Ezután megtartotta az egylet a közgyűlést, melyen a számvizsgáló bizottság jelentése alapján egyleti pénztárnoknak a múlt évi számadások terhe alól a felmentvényt megadta. — Közgyűlés az egyleti székház körül építendő vasrúdos kerítés költségét megszavazta és megbizta az elnökséget, hogy ezen költség fedezésére kölcsönt vegyen fel. Végül a közgyűlés a választmány javaslatára az egyleti alapszabály 23. és 29. §-ainak módosításához hozzájárulván, ezen határozatot jóváhagyás végett a földművelésügyi miniszterhez felterjeszteni határozta. — Azzal is megbizta az elnökséget, hogy amennyiben ezen módosítás a földművelésügyi miniszter által jóváhagyást nyerend, a harmadik alelnöki állás betöltése iránt közgyűlést hívjon egybe.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, június 16.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

54

— Igen váljunk el. Hiszen mi már egy mást többé nem szeretjük, nem becsüljük. Semmi sem tart együvé. A pap előtt megjelenünk, megkísérlet békéltetni. Lelkiismeretünkben nem ébred el egy szó sem a mellett, hogy felejtjük ki szíveink programját. Nem gondoltál arra, hogy nekünk nem volna szabad az elől a sors elől hátrálni, mit önmagunknak hívtunk ki? Nem gondoltad-e azt, hogy esküszegés, a mit elkövetünk? Hátha szerződésre lépünk; te is engedsz, én is engedek.

— Bizzuk ezt a beszédet a papra. El fogja mondani, hogy a nőnek ki kell ostromolni férje szerelmét. Addig, addig köteles kedveskedni, míg ez felébred. Igaza van, de a mit csak hajlam, átérzés kötött össze, azt

szét kell választani. Hiába minden bölcsesség és morál; a szívdobogása, lázas lüktetése összerombolja ezt. Mi betegek vagyunk, egyetlen gyógyszer: váljunk el. Különben a papok sem vesztegetnek ránk sok időt.

Ilyen beszélgetés közt érték haza. Barátosan kezelt fogtak s mintha a legközönyösebb tárgyakról beszéltek volna, olyan hidegen léptek a társalgó terembe. Egy kicsit még is le voltak hangolva. Hiszen, ha két üzlettárs válik is el, kik közül az egyik csalt, a másik pazarolt, az üres pénztártól mindig szomorúan vesznek búcsút. Az a bánat fogja el szívüket: Miért üres a pénztár? A körül állók nem tudják felfogni, mit siratnak ezek?

Emánuel ur mit törődött a mások bajával? Övé a világ! a dicsőség... Stanci néni nek tartozik hálával. Az ő serkentései, korholásai örökké bosszantották. Végre megért az eszme és ő a világba lépett. Saját énje foglalta el. A mi mellette történt az csak egy nagyon eleven álom. Ugy szólván álmában beszélt.

Barnabás körül nézett úgy vette észre, hogy hiányzik a nőtársaság.

A Györgyési Parázsok elértek mindent, feltűntek a társaságokban, de nem volt társaságuk, közhelyeken ünnepelték őket, de családi tűzhelyeket csak férfiak körözték.

Ilona a Barnabás beszédei, erős társadalmi szónoklatai, melankolikus bírálati közben felébredt a helyzet magaslátára.

Ugy érezte magát, mint a ki elhagyja csendes otthonát és egy fényes parkba indul, de a belépti jegyet elveszti.

Hol a herceg?

Ez az állomkép elszlott. Kiszorította szívéből Barnabás arca. Most tünt fel előtte igazában a hasonlatosság Szadellői Barnabás, Domokos és a herceg között. Az a hang, a mi mikor a »Bájos postamestert« játszották úgy elfogta.

Az egyszerű falusi leány és a nagy világi hölgy-jelölt keltek szívébe a háborúra. Egyik percben illúziói trónra ültek, a másikban falusi magányt hódítottak s mindenütt ott volt Domokos.

Észrevette azokat a pillantásokat, melylyel a nők végig mérték, megismerte a hadüzenetet mit szépsége és a férfiak által való ünnepeltése hívott ki.

A kételyek egész tábora vette körül s ő az öt köröző összes szívek közül a Domokosén kívül más szövetségest nem talált.

Szerelmének, egy képzelt herceg iránt érzett vonalmának lélektani alapja is kitűnt. A nőt olyan férfi érdekli, a ki bármiben felül emelkedik a közönségesen... A többieknél legyen erkölcsi értelemben véve magasabb, akár züllött mezben akár hercegi palatában találja ezt meg, ki van elágitva, ellenkező esetben egész élete küzdelem önmaga ellen.

Domokos külseje, esze, modora első helyet vívott ki férfi társai tömkelegében. Ugy beszélt mint egy próféta, úgy tett mint egy apostol.

A fiatal ember egész igyekezetét az jellemezte, mintha multja tévedéseit rohamosan akarta volna elásni.

Nem fásította többé a jelen, hanem jövőjét akarta kivívni s ebben Ilona szívét... A multról nem beszélt ne hogy megértse vele szíve királynéját és igyekezett tettel fejteni ki szíve programját.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Hirdetések
felvételnek
a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 262. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyváradi, Sas-száloda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkáit a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Késztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Nyarlásra

alkalmas szép fekvésű szőlő szép természettel, jó lakással,

közel a városhoz eladó, Értekezhetni Körös-u. 43.

Bártfal cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányosabban fogadok el.

Házassuandók

figyelmébe!

Vas- és rézbutor, matrutzok, sodronybetétek, divánok, falitükrök, képek, szentképek. ablakredőnyök előnyösen beszerezhetők Fried és Társánál Nagyteleki-utca 16.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést, mázolás, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért senki el nem készíti.

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legelőbbin végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujjonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisint a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténkint? csak is a NEMZETI SZALLODA hűvös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonnan átala-
kitva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás!

Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

SZABÓ JÁNOS

úri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak főlalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca. (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS
GYÓGYEREDMÉNYEK

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vesé-hólyagés
bélbántalmaknál vala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Kapható Wurst József fűszer
csemege- és ásványviz kereskedé-
sében N. Váradi, Rákóczi-ut 7. sz.

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a Szent László-
tér és Zöldfa-utca sarkán levő Deutsch
K. I.-féle ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű díszítő és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! Költségvetések díjtalanul! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Alapított 1889-ben. Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a
TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyel-
mébe ajánlom »Emke« parquette és padló
fénymázam, kerti butor festékeim minden.
féle színben brundinom, butor, réz és
ezüst tisztító szereim és cipőcrémem
Vevőimet 20 év óta elismert pontos ki-
szolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! Kérem címemre ügyelni. !!

EUROPA

nagyszállóda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kizárólag saját szüretelésű borok. Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kitogástalan magyar konyha. Polgári árak.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányo-
abban.

Olcsó árak! Pontos munka!

Lohr Mária

ezelőtti KRONFUSZ

csipke-, vegytisztító és kelmefestő
Budapest, VII. Baross-utca 85. sz.

FIÓKOK:

- VI., Eskü ut 6. (Klotild-palota.)
- VI., Andrássy-ut 16.
- VI. Teréz-körut 39.
- V., Harmincad-utca 4.
- VIII., József-körut 2.
- IX., Calvin-tér 9. sz.

Vidéki megbízások gyorsan és gondosan teljesítettek.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavararuk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

REISZ MIKSA

butorgyára

Békéscsaba.

Nagyvárad.

Kizárólag saját gyártmányu, elsőrendü békéscsabai
butorok eladása

 olcsó gyári árakban.

Modern vas- és rézbutor!

Rajziroda!